

вається. Так, у 2003 році ця сума становила 4891,7 тонн палива, що на 13,0% менше, ніж у 2002 році, але на 8,4% більше, ніж у 2001 році. Це пов'язано з тим, що все менше використовують автомобільний вантажний транспорт, замінюючи його тракторами, а також у 2002 році був збільшений обсяг робіт, пов'язаних з обробітком ґрунту, що призводить до меншого споживання автомобільного палива і зростання використання дизельного палива.

За проведеними дослідженнями виявлено, що ефективне використання оборотних матеріальних ресурсів є важливою умовою успішного господарювання будь-якого сільськогосподарського підприємства. Насіння і добрива — це такі види матеріальних ресурсів, без яких не зможе обійтися господарство при виробництві продукції і на забезпеченість якими воно повинно звернути особливу увагу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білейченко О. Г. Структура обігових коштів в умовах ринкової економіки // Фінанси України. — 2003. — №5. — С.70-72.
2. Ковальчук Т. М. Оперативний аналіз забезпечення матеріальними оборотними ресурсами сільськогосподарських підприємств // Економіка АПК. — 2001. — №11. — С. 59-64.
3. Потійко Ю. А. Формування оптимального розміщення оборотних активів суб'єктів господарювання // Фінанси України. — 2001. — №7. — С. 80-88.

УДК 657.6

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗАПАСИ ТА ЇХ АУДИТУ ЗГІДНО З НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ

*Н.В.Хом'як, кандидат економічних наук, доцент
Білоцерківський державний аграрний університет*

Аудит матеріальних ресурсів сприяє вирішенню проблем раціонального формування і використання матеріально-технічної бази,

ресурсозбереження, що позитивно впливає на ефективне ведення господарства.

Основними завданнями аудиту запасів є: виявлення законності, правильності та економічної доцільності придбання, оприбуткування, зберігання, витрачання і використання матеріальних ресурсів у процесі здійснення виробничої діяльності підприємства. У процесі перевірки виявляють факти недооприбуткування майна, виробничих запасів, продукції, некомплектні поставки техніки та обладнання, перевитрати сировини і матеріалів, псування матеріальних цінностей, втрати продукції на всіх стадіях виробничого процесу. Важливо виявляти наявність неустановленого обладнання, невикористовуваного майна, зайвих, непотрібних підприємству і не придатних для використання матеріальних цінностей. При цьому необхідно з'ясувати причини і винних осіб з визначенням суми завданого збитку та надати рекомендації щодо усунення виявлених недочетів.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси визначено в П(С)БО 9 “Запаси”.

Згідно з цим Положенням запаси визнаються активом, якщо існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх найменування або однорідна група (вид).

Придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

Первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів.

Первісною вартістю запасів, що виготовляються власними силами підприємства, визнається собівартість їх виробництва, яка визначається за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”.

Первісною вартістю запасів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість.

Первісна вартість одиниці запасів, придбаних в результаті обміну на подібні запаси, дорівнює балансовій вартості переданих запасів.

Якщо балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливую вартість, то первісною вартістю отриманих запасів є їх справедлива вартість. Різниця між балансовою і справедливою вартістю переданих запасів включається до складу витрат звітного періоду.

Первісна вартість запасів, що придбані в обмін (або частковий обмін) на неподібні запаси, дорівнює справедливій вартості переданих запасів, збільшених (зменшених) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) у процесі обміну.

При відпуску запасів у виробництво, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- собівартості останніх за часом надходження запасів (ЛІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Основними документальними джерелами перевірки матеріальних ресурсів є: дані синтетичного і аналітичного обліку по рахунках 20-28, відповідних журналів-ордерів, виробничих звітів, інвентарних карток, списків основних засобів; книги і картки складського обліку, звіти про рух матеріальних цінностей; первинна документація по оприбуткуванню і списанню матеріальних цінностей (акти приймання-передачі матеріальних цінностей, товарно-транспортні накладні, рахунки-фактури, акти на вибуття та списання матеріальних цінностей, лімітно-забірні картки, накладні, відомості дефектів та ін.); розрахунки нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів; технічні паспорти, сортові свідоцтва і атестати; акти інвентаризації; статистична звітність; нормативна та нормативно-правова документація.

Аудит матеріальних ресурсів доцільно проводити в такій послідовності: зіставлення статей балансу розділу I і II активу з

Головною книгою, обстеження місць зберігання матеріальних ресурсів та їх стану на складах, у виробничих підрозділах; проведення контрольних інвентаризацій матеріальних цінностей; аналіз використання матеріальних ресурсів; документальна перевірка руху матеріальних ресурсів (оприбуткування, використання та списання); аналіз і оцінка стану обліку і внутрішньогосподарського контролю; вивчення матеріалів інвентаризації і організації роботи по відшкодуванню матеріальних збитків, розробки заходів щодо збереження майна та інших матеріальних ресурсів і ефективного їх використання.

Основна відповідальність за організацію контролю за зберіганням, надходженням і витрачанням матеріальних ресурсів покладається на внутрішньогосподарський контроль підприємства. Аудитори з'ясовують, як цей контроль здійснюють керівники підприємств, спеціалісти, керівники виробничих підрозділів, обліково-економічна служба, матеріально-відповідальні особи.

При проведенні аудиту використовують контрольні (вибіркові) інвентаризації по видах майна та відповідно до класифікаційних груп, по галузях і місцях зберігання та особах, відповідальних за збереження цінностей.

Потрібно простежити, чи оприбутковано виявлені під час інвентаризації лишки, чи правильно відображено в обліку нестачі. Нестачі цінностей в межах норм природних втрат списують на виробництво, а понад норму — підлягають відшкодуванню за рахунок винних осіб, якщо їх вина установлена; за рахунок прибутку в розпорядженні підприємства, якщо винна особа не установлена. При цьому особлива увага звертається на правильність застосування норм природних втрат товарно-матеріальних цінностей. Слід мати на увазі, що норми природних втрат застосовують лише при виявленні нестачі.

Для установлення своєчасності і повноти оприбуткування використовують прийоми зустрічної перевірки документів, а саме — зіставляють різні примірники документів, документи на оприбуткування продукції з дорожніми листами автомобілів, обліковими листами, записами складського обліку, реєстрів. Товарно-транспортні документи доцільно зіставити з платіжними документами і виписками банку. Таке детальне обстеження дозволяє виявити

факти не оприбуткування матеріальних цінностей, заміни дефіцитних товарів малоцінними, порушення умов договору про ціну, якість номенклатури поставок. При виявленні фактів недооприбуткування продукції та матеріальних цінностей з'ясовують причини, установлюють винних осіб і ставлять вимогу перед адміністрацією підприємства про притягнення їх до матеріальної відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белару М. Новый план счетов – основа учета по национальным стандартам: Бухгалтерия 2000. Учимся работать по национальным стандартам.-К.: Софт АРТ, 2000.-72 с.
2. Білуха М.Т. Курс аудиту: Підручник.- К. Вища школа.-Знання, 1998.-574 с.
3. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту: Підручник для ВУЗІВ.- К.: Вища школа, 1994. – 364 с.
4. Завгородній В.П. Бухгалтерский учет, контроль и аудит в системе управления предприятием.- К.: ДИ-КСИ, 1997. – 964 с.
5. Кармайкл Д.Р., Бенис М. Стандарты и нормы аудита: Пер. с англ.-М.: Аудит, Юнити, 1995.-527 с.
6. Шатковська Л.С. Аудит і аудиторська діяльність.- К.: Урожай, 1996.- 256 с.
7. Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України. Фінансова звітність за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Практичний посібник. – К.: Лібра, 1999. – 336 с.

УДК 631.1:638.1

БДЖОЛИ – НЕЗАМІННА ЛАНКА В СФЕРІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

О.А.Христенко, асистент

Миколаївський державний аграрний університет

Бджільництво завжди вважалося найбільш високорентабельною галуззю сільського господарства, оскільки можна одержувати вагомий прибуток скрізь, де є медоносна рослинність. Однак, на сучасному етапі вітчизняна економічна служба практично не враховує прибутків від бджолозапилення. Вагомий внесок в дослідження цієї проблеми внесли в різні періоди Н.М.Кулагін, П.І.Прокопович, П.І.Гайдучький, П.Т.Саблук, С.А.Чехов.

**Вісник аграрної науки Причорномор'я,
Випуск 2, т.2, 2004**

301

<http://visnyk.mnau.edu.ua/>